

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sermones de Sa[n]ctis Hyemales, Estiuales, De
festiuitatibus Jesu christi, Beate virginis et alior[um]
Sanctor[um] ... Venera[n]di patris, fratris Nicolai deniise
Ordinis Minor[um] de obseruantia ...**

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

De b[ea]to Bernardo abbate. Sermo

urn:nbn:de:hbz:466:1-30625

De s. Bernardo Fo. CCXXVII

biatis ecclesie. Soleniter enim celebrat vni
uersalis ecclesia martyriū bñ Laurēti. Et
multi scilicet doctores in suis sēmonibz glō
sum ei? martyriū p̄medant: in q̄ victorio
sissim? atq; glōsiosus apparuit. vt sup̄ dictū
est: p̄pter qd̄ dñi dicit? est laurēt? q̄si lau
rea tenēs q̄ est corona d̄ lauro facta. eo q̄
olim de h̄mōi ramis coronabāt victores.
Ecclesia autē tantā martyrii victoriā spēakt
cōmendās dat ei inter martyres tria spe
cialia p̄uilegia q̄ ad officii ecclēstici.

Tertio est honorificatio
brificatio glie. j. Reg. ij. dr̄ dñs: Quicūq;
q; honorificauerit me glorific. eū. Lū ḡ b.
laurētus honorificauerit dñm multiplicat
sibi m̄stratō z p̄ fide militādo nō dubiū
q̄n glōse triūphet cū ch̄s. Ps. Glia z bo.
coro. eū dñe. Hūc ḡ a p̄te q̄ in celis est ho
norificat de glie sue eternitate secur? qm̄
sp̄ ip̄i dño toto corde z deuotiōe p̄fecta m̄
mistrat. iuxta s̄ba p̄sup̄ta: vitz Si q̄s
mibi mistrauerit zc. Hūc ḡ veneremur:
hūc deo se rogem? vt p̄ nobis ap̄d ch̄z
intercessor existat: q̄tū ē? meritis illa nob̄
dei gr̄a largiat q̄ dño digne ministrare sic
possim? vt tandē cū eo mereamur hono
rificari a patre q̄ in celis est. Amen.

De bñ Bernardo abbate. Sermo

Memozia eius
in bñdictōe. Eccl. xlv. Prouer.
x. Memoria iusti cū laudibz: z no
mē ip̄oz putrescet. Est autē mēoria b. ber
nardi z libet scilicet in bñdictōe laudis p̄
cipue p̄pter tria. **Primo** p̄pter gliaz co
p̄iose brificatiōis. Eccl. xlvij. Laudē? vlti
ros glōsios. **Secdo** p̄pter p̄fidētiā fru
ctuose p̄ocinatiōis: q̄ p̄fidim? eū nostz
esse p̄onū ap̄d deū. Un̄ ip̄e Ber. In sc̄y

stuitatibz sc̄oz gaudere debē? qz patro
nos p̄missim?. **Tertio** p̄pter euidentiam
p̄tuoise exēplatiōis. Phil. ij. Obsuare eos
q̄ ita ambulāt sicut bētis forma. Dedit aē
nobz bētis ber. triplex exēplū salutare p̄
qd̄ memoria ei? in bñdictōe ē z nobz val
de fructuosa.

Primo est exēplū p̄tēnde mūdānitātē
Secdo est erudiēde fraternitatis.
Tertio est inq̄rende diuinitatis

Primū igitur est exēplū p̄tēnde
mūdānitātē. j. Jo. ij. Nolite dilige
mū. neq; ea q̄ in mū. sunt qm̄ si q̄s
diligit mū. nō ē cha. p. in eo: qm̄ oē qd̄ est
in mōdo aut p̄cupia carnis est z p̄cu. ocloz
et supbia vite. Hec ibi. **Conspicit** vtiq;
brūs ber. oino tria q̄ sunt in mūdo z nobis
exēplū dedit vt eq̄ p̄ter p̄renam?

Primo diuitias p̄uolūtariā pauptatē.
Secdo delitias p̄ integrā castitatē.
Tertio supbias p̄ verā hūilitatē

Primo p̄tēpsit diuitias
p̄uolūtariā pauptatē: q̄si dicēs cū paulo
Phil. ij. Via arbitroz vt stercoza vt xp̄z
lucrificatiō. Brūs siquidē bern. in burgun
dia castrofōtantis ex nobilitz valde ac reli
giōse parētibz or? est. Cui? m̄ mor vt
p̄m partu edidit: manibz p̄p̄is deo obtu
lit: alienis yberibz ip̄m nutriti refu giēs q̄
cū lacte m̄fno/m̄fni q̄dam mō boni natu
rā ei infundēs: quē ubz grossioribz pascēs
p̄tinuo ad eremū transmisiit: q̄ anno. xxij.
etatis sue cū socijs pl? q̄. xxx. ordinē cister
ciens. est ingressus: z sic r̄pales diuitias cō
tēpsit adeo vt nihil oino de ip̄is curaret.
Un̄ sel cū quidā abbas p̄ vno cenobio cō
struēdo sercētās marchas argētī brō ber.
misiit q̄s p̄dones a ferētibz vi abstulēt:
ait: Bñdict? de? q̄ nob̄ pepat ab onere: s̄z
et illis q̄ tulerūt leui? parēdū est: Tū qz
hūana cupiditas sustulit. Tū qz magna
pecunia magna tētatio fuit. Glide q̄paz
curabar de amissioe pecunie. Un̄ z ip̄e s.
iij. sup̄ Can. dr. Filij adā genus auaz qd̄
vobis cū terrenis ditijs q̄ nec vere nec v̄re
sunt. Aur z argentū vere terra rubea ē et
alba quā sol? error hoim facit aut magis
reputat p̄ciosam: deniq; si v̄ra sunt: tollite
ea vobiscū: Camel? vnū solū pogg? habz
Diues duo: vnū frenaz possessiōnū: altū

Ber. De scō Bernardo

perōz. Primū i morte deponit: aliō velit nolite mories retinet: nisi aū morte dponatur. Vere q̄ diuinitē nō opes sicut: sed vtu tes: q̄s secu p̄ciētia portat: vt in p̄petuū viuēs fiat. Hec ille.

Secō p̄tempit delitias

p̄ integrā castitatē quā suauit z multū a/ mauit. Vñ ipe in q̄dā eplā in laudē casti/ tatis dicit Quid castitate decon? q̄ mundū de imūdo p̄ceptū seie facit: et de hoste do mesticū: z de hoste angelū: Hec ille. Ber tria autē custodiuit castitatē. Primo per reptēssuā abstinentiā quā vtiq̄ multa sibi indicebat. saginē crudū p̄ butyro n̄ discer nēs cōdebat aliq̄: oleū p̄ aqua bibebat: pulmētū ex folijs sagi p̄fectū diu sumpsit: vigilabat vltra possibilitatē humana: ali cū insup multo tpe vsq̄ est q̄sq̄ oculū tū esse potuit. q̄s dicit cū Paulo. j. Cor. ix. Castigo corp̄ meū z in fuitu. redigo. q̄s etiā p̄siderās illō Hiero. in eplā ad eusto ebū. Veli? est stomachū te dolere q̄ mē te: impare corpi q̄ seruire: gressu vacilla re q̄ pudicitia. Secō p̄ correptiuā vio letriā. Nā cū se p̄tigisset eū oculos in mu lierē q̄ndam aliquādiu inhixisse: in seipō ex rubuit z in stagno gelidaz aq̄z cādiz p̄ māsit donec pene exaguis effect? p̄ grat dei a calore corp̄is p̄cipie tot? refriguit Gal. v. Qui chū sunt carnē suā crucifixe/ rūt cū vicijs z p̄cupiscētis. Tertio per fugitiuā diligentia. familiaritates em mu liez p̄ elofas fugiebat: cauēs illō Eccl. iij. Qui amat piclū p̄bit in illo.

Tertio p̄tempit honores z

supbias p̄ verā humilitatē. Vñ ipe dicit q̄ mī salutis hūilitas. Vñ cū ipe mltū no bilis esset: tñ nō curauit de nobilitate car sed de nobilitate mētis: cui? fundamētuz est hūilitas. Cū etiā a mltis ciuitatibz ele ctus esset in ep̄m. s. Janue z mediolani: re spōdit se nō esse suū: sed alioz seruitio de/ putatū. ex q̄ apparet ei? hūilitas. Apparet etiā ex ei? pacificā. Cū cuidā epō scripsisset eū amicabilemōnes ille vehemēter exa/ cerbatus amarissimā sibi eplā rescripsit: ita dicens in p̄ncipio. Salutē z nō sp̄m blas phemie: tāq̄ si ex spū blasphemie sibi scri psisset bernard? Ad quē bernard? Ego spū blasphemie me hīc nō credo: nec ma

ledixisse cuiq̄: nec maledicere me vellet: sed p̄sertim p̄ncipi p̄p̄ mei. Sic cū semel q̄daz eū in maxilla percussisset: vir circūstātes ad/ iurauit ne illū tāgeret: hī pace abierunt: terēt. Sed heu deu q̄ pauz sitiles. nam nūc q̄libet minimaz q̄lecuq̄ iniuriā vult vindicare: nō attēdens qd dicit Eccl. xvij. Qui vindicare vult a deo inueniet vindi/ ctā. Circa hoc deberet chūan? notare exē plū de iulio cesare de q̄ Tull? referit: q̄ nil obliuisceretur nisi iniurias p̄rias: nō hoc legit fecisse vir pagan? impiali potē tia p̄ditus: et tō ad vltimū potēs quid deberet facere chūan? ad hoc iure legimā dato ligatus. Sed heu q̄ pagani p̄o/ res facti sūt chūani. Ex dictis apparet q̄ liter b. bernard? p̄sūs p̄tempit munda/ na: z sic nobis reliq̄t exēplū p̄tēnde mī danitatis: p̄ter qd recte dicem? q̄ memo ria ei? in benedictioe est.

Edm est exemplū erudiēde fratru tatis. Dan. xij. Qui ad iusticiā eru diūt multos eruit q̄i stelle in p̄p̄/ tuas eternitates. Erudiuit autē bris ber nardus alios triplici doctrina.

Prima est doctrina scriptoz.

Secda est doctrina verboz.

Tertia est doctrina factoz.

Prima est doctrina sc̄ptō

rū. Multos em libellos: mltas eplāz. z ml tos sermōes p̄scripsit: q̄bus illustrat ecclē sia. Et p̄fecto ex sc̄ptis suis apparet q̄ ali/ factus fuerit circa diuina. Nā fere in oibz scriptis suis oīa scribit afficiēdo ad amō/ rē dei. vñ ipe dicebat: Si scribas nō sapit mibi nisi ibi legero iesum: si disputes aut p̄feras n̄ sapit nisi sonuerit ibi iesus. Hec ille. Attēdebat vtiq̄ illō qd dicit Aug. Ille scit qd latet z qd patet in diuis codicibz q̄ charitatē habet in mambz.

Secda est doctrina verbo

rū. Proverb. ix. In labijs sapiētis iuent sapia. Et Eccl. xv. In medio ecclē apē/ ruit os eius z impleuit eū dñs spū sapie. Sepe vtiq̄ p̄dicabat z docebat z verba ei? ignitissima erāt: vt q̄i de altero sp̄bia dicere possim? de eo illō Eccl. xlvij. Sur rexit q̄i ignis z verbū illi? q̄i facula arde bat. Multos itaq̄ sua doctrina a vicijs

retraxit: imo et multos ad mundi septu in
 duxit inter quos quatuor fratres suos in religio-
 secū adduxit. Et cum ipse paternā domū e-
 grederetur: Guido homo genit' aduertens
 viuarū fratrem suū minimū adhuc puerū
 in platea ludēte cū pueris. Et inquit frat-
 viuarde ad te respicit omnis possessio nra.
 Qui nō puerit' puer rōdit: Vos inquit cet-
 tū habebit: et mihi solūmō terrā relinquit:
 nō ex eā diuisistis. Hodico itaq' tpe cuz
 pte remāsit: sed frēs postmodū secur' est.
 Itē aliqñ docebat increpādo et arguēdo.
 Ad Titū. ij. Argue cū oī igno. Quā post-
 eaq' p' eius q' sol' domi remāserat ad mo-
 nasteriū bti bern. iussit vbi post aliq' tē-
 pus in senectute bona decessit: Soror ei'
 in seculo nūpra etiā diuitijs et secl'arib' deli-
 rjs viues cū comitatu et apparatu supbo-
 ylitatura frēs suos ad monasteriū venit
 Quā btiūs bern. grauisime increpauit dī.
 q' esset rere diaboli ad capiēdas anias: et
 sterē inuolutū: et silia. Illa aut' in lachry-
 mas resoluta sic repēte mutata est v' i me-
 dio secl' vitā duceret eremiticā. Que tan-
 de de lucētia mariti monasteriū intrauit.
 Itē cū dux' ad grātie eccl'iaz psequer: vir dī
 post missā cū corpore cbrī ignea facie ad eū
 exiit dī. Ecce ad te venit fili' h'gins que-
 tu persequis: resiste ei si vales. Statim q'
 ille ad pedes ei' accessit et ei in oib' obedi-
 uit. Prouer. xv. Aia q' audit increpationes
 vite in medio sapiētū cōmorabit: q' abijcit
 disciplinā despiciat aiām suā. Et Prouer. b.
 xxv. Qui corripit hoīem grām inueniet
 apud eū magis q' ille q' eū p' lingue bladi-
 mēta decepit. Et sicut Tull' dī: Amici
 ei officii ē amiciū corrigere. Sed heu pau-
 ci sunt hodie coreprozes: sed multi adu-
 latores. Seneca. Dīstrabo tibi o hō qd
 p' dicit' dicit' dicit. q' vix dicat eis. q' dic ho-
 mib' nō qd al' qñ vellēt audire: s' qd vel-
 lent oī tpe audiuisse. Itē docuit btiūs ber-
 nard' ad spūalis vite aplozē pfectū ex-
 hortādo. Ad Titū. ij. Loq're et exhortare
 Quā ipse in lecto mort' decubens dixit fra-
 trib' suis: Tria vob' obfūda relinq' que
 ego p' virib' obseruaui. Remini scādālū fe-
 ci: Vn' sensus meo q' alteri' credidi. Re-
 sus de ledere vindictā nunq' expecti. Ec-
 ce charitate: obedientiā: et hūilitatē vob'
 relinq'. Itē etiā sel' eū quidā nouici' tēra-

tus diceret. Nunq' ampl' let' ero. Vir
 dei p' suā exhortatōz sic eū solat' ē oīas
 etiā p' eo q' spē ait: Nunq' apl' tris' ero

Tertia est doctrina factor.

Et hec est potissima. Quō ipse dī in pla-
 ad balduinū abbatē. Vemento voci tue
 dare vocē p'curis qd illō inq's: vt opa tua
 verbis p'cināt: imo verba opib': vt cures
 vīz prius facere q' docere. Hec ille. Quā
 itaq' ei' vita scitissima erat: nō et' doctri-
 na erat efficacissima. Dat. v. Qui fecerit
 et docuerit: hic magn' vocabit' in regno
 celoꝝ. Patz igit' q' b. bernard' exemplū
 dedit nobis erudicti et instruedi alios. p'
 pter qd recte dī: q' memoria eius in bene-
 dict' hōne est.

Tertiu' exemplū qd nobis dedit be-
 atus bernard' est exemplū inq'ren-
 de diuinitatis. Ps. Inq'rentes ac-
 dīm nō minuēt omī bono. Semp' vitq'
 toto corde q'siuit dīm et p'cipue triplici via
 Prima est via fructuose lectiois
 Secūda est amorose meditatiois.
 Tertia est affectuose deuotiois

Primo via fructuose lectio

ms. Frēq'nter em sacras scripturas lege-
 bat: nō tū vt sciret' sed pot' vt deū inue-
 niret. Figura. Legim' Luc. ij. q' Da-
 ria et ioseph inuenerūt iesum in medio do-
 ctōꝝ et. Unde ipse Bern. sup' Lan. sic dī
 ser. xxxvij. Scias q' ordine: quo studio: q'
 sine queq' nosse oporteat. q' ordine vt illō
 plus qd matur' ad salutē. q' studio vt id
 ardentius qd vehemēt' ad amorē. q' sine
 vt nō ad inanē glām aut curiositatē: s' tū
 ad edificatiōem suā vel proximī. Sū nā
 q' q' scire volūt eo sine tū vt sciant: et tur-
 pis curiositas est. Et sunt qui scire volūt
 vt sciant ipi: et turpis vanitas est. Et sunt
 qui scire volunt vt suam scientiā vendant
 verbi causa p' pecuniā: p' honozib': et tur-
 pis questus est. Sed sunt quoq' qui scire
 volunt vt edificēt: et charitas est. Et sunt
 qui scire volunt vt edificent: et prudentia
 est. Hoz omniū soli vltimi duo modi nō
 inuentunt' in abusione scientie. Hec ille.
 Btiūs itaq' b. sc'pturas legebat n' vt scirz
 tū: meq' vt sciret: s' vt mag' edificaret et

De sc̄to Bartholomeo

afficeret ad deū: sic in lectiōe sua deū q̄
rebat. *Ps̄do. de s̄. bo. Semini p̄fert do-*
nū lectiō sc̄tāz scripturaz: siue q̄ intel-
ctū mēt̄z erudit: siue q̄ a mūdi vanitatib⁹
abstractū hoīez ad amorē dei p̄ducit. *Se-*
m̄t̄z em̄ est lectiōis studiū. *Primū* quō
scripturę intelligant. *Secūdu* qua vtili-
tate dicantur.

Sec̄do quesitū d̄m̄ via

amoroze meditatiōis. *Un̄* ip̄e dicit in suis
meditatiōib⁹. *Lū* dei remiscor in me/
mor̄ia eū inuenio et in ea de eo in eo dele/
ctor: s̄m̄ q̄ ip̄e m̄bi donare dignat. *Hec*
ille. *Sp̄ev̄n̄t̄z* m̄tū meditatū erat. *Un̄*
cū iam in gella nouiciōz habitasset p̄ anū
nesciebat an haberet testudinē: et cū iam
sepi⁹ ec̄ciam intrasset nesciebat tres in ca-
pite ei⁹ fore fenestras. *Quis* em̄ sua cir-
ca diuina meditādo versabat: et p̄ tales me-
ditatiōes semp̄ in dei amore accēdebat.
Ps̄. In meditatiōe mea exardescet ignis
Sp̄e aut̄ amor feruidus ē q̄ deū inuenit.
Hugo sup̄ *Jo. Maior* est dilectiō q̄ in-
telligentia. *Intelligentia* foris stat vbi
charitas intrat.

Tertio via affectuose de-

uotiōis. *Lū. xj. Penite* et dabit vob: quere-
te et inuenietis. *Beat⁹* vltiqz bernardus
deuotissim⁹ erat. *Deuotio* aut̄ vt dicit *Hu-*
go de sc̄to victore: est pi⁹ et humilis affe-
ctus in deum. *Hūllis* inqz qz *Sap. j. d̄r.*
In simplicitate cordis querite illū. *Que*
siuit ergo deū p̄ piām deuotionē et p̄fecto
inuenit: qz dicit *ps̄.* Prope est d̄s oibus
inuoçantib⁹ eū. *Et Sap. v. Preoccupat*
eos q̄ se cōcupiscūt. *Et dicitis* itaqz appa-
ret q̄ exemplaris nobis sc̄tissima b̄ti ber-
nardi cōuersatio: p̄pter qd̄ laudabilis est
eius memoria et nobis p̄ximū fructuo-
sa. *Jo* bene dicit q̄ memoria ei⁹ in be-
nedictiōe est. *Satagam⁹* iḡt̄ fratres ad
tantū virtutis exemplar mēt̄is oculos at-
tollere: et vt mores eius sanctissimos imi-
tari possimus rogemus eū quatinus suis
meritis et p̄ciib⁹ grām illā a d̄no p̄sequamur
q̄ sue sc̄ritati p̄formes effecti ad celestis
gl̄ie benedictionē pertingere mereamur.
Amen.

De sc̄to Bartholomeo ap̄to.

Quis vos

Quis vos
vt eatis et fructū afferatis
et fruct⁹ vt maneat. *Jo. xv.*
Strabilis p̄fecto dei charitas in cōst̄
electos suos q̄s elegit vocauit et posuit vt
euntes fructū afferat nō p̄ ip̄o deo (qz vt
di. ps̄. *Bonoꝝ* meoꝝ nō eger) s̄ p̄ semet
ip̄is. *Jo* dixit discipulis suis. *Nō* vos me
elegistis: ego elegi vos et posui vos vt eatis
et fructū afferatis. *In* charitate p̄petua dilex-
it te. *Jo* attraxit te miserans. *In* verbis
aut̄ p̄positis tria p̄cipue tangit circa b̄tm̄
bartholomeū et alios cōm̄ discipulos et ele-
ctos quoz p̄replatio nos in amore dei in-
flāmare debet.

Primū est sue p̄ditōis firmitas virtuo-
sa. *cu* d̄r. *Posui* vos. i. fūdauit et stabiliuit.
Sc̄dm̄ ē sue firmitatē vtilitati fructuo-
sa. *cu* dicit. *vt eatis et fructū afferatis.*

Tertū ē sue vtilitatis p̄petuas gratio-
sa. *cu* d̄r. *et fruct⁹ vt maneat.*

Primo iḡt̄ in illis p̄bz tangit sue cō-
ditōis firmitas p̄uosa vt sic imple-
ret b̄tm̄ bartholome⁹ illud *Ec̄c. v.*

Esto firm⁹ in via d̄i. *Un̄* di. *dis.* *Posui*
vos. i. fūdauit et stabiliuit p̄ gr̄az. *Jo. xv. d̄r.*
Sicut sapiēs archibitec⁹ fūdamentū posuit.
Sicut sapiēs archibitec⁹ fūdamentū posuit
triplex fūdamentū firmissimū.

Primū ē fūdamentū p̄tuz directiue.

Sc̄dm̄ ē fūdamentū p̄tuz subiectiue.

Tertū ē fūdamentū p̄tuz p̄netiue.

Primū iḡt̄ est fūdamentū

et. *Et* hec p̄tus ē fides q̄bz alias p̄tuz
dirigere in finē debuit. *Un̄* hec ē colūna
de egypto tenebrarū intellectū potēt educi-
cēs. *Exod. xiiij.* *Hec* aut̄ ex parte filiorū
israel lucida erat: et ex parte egyptioꝝ re-
nebroza. *Sic* fides fidelib⁹ lux est quā in
fideles tenebras reputāt. *Sp̄a* ē stella ma-
tutina solē iusticie p̄ueniens p̄ quā oriuntur
lux gr̄e quā seq̄t lux gl̄ie. *Sp̄a* est stella re-
ges sp̄iales ad saluatorē p̄ducēs. *Aug⁹.*
Fides ē illuminatio mēt̄is ad sumā p̄tuz
ctiua. *Ro. v. Accessum* h̄m̄ p̄ fide. *Est*
etiā fides fūdamentū firmissimū. *Hebr. vj.*
Fundamentū fidei stat. *Et. j. Ep̄. iij.*
Fundamentū aliō nemo pōt ponere. *Et.*